

Motion till riksdagen 2024/25:720

av **Hanna Westerén och Åsa Karlsson (båda S)**

Jämlik tandvård

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fler steg måste tas för att uppnå en jämlik tandvård och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Munhälsan påverkar det som händer i hela kroppen. Ohälsa i munnen slår ofta ur ett socioekonomiskt perspektiv ojämlikt mot individens möjlighet att få vård. Ohälsa i munnen är inget isolerat stuprör utan påverkar samhället och individer såväl socialt som ekonomiskt.

Att kostnaderna för tandvården till stor del bärs av individen gör att det är dyrt att gå till tandläkaren. Detta gäller inte minst för pensionärer med låg inkomst, så kallade fattigpensionärer. Enligt en undersökning från PRO avstår en fjärdedel av de pensionärer som har låga inkomster från att besöka tandvården. Att människor tvingas avstå från tandvårdsbesök riskerar att leda till förvärrade tandproblem och kan på sikt därför innebära högre kostnader såväl för individen som för samhället. I en studie av övertandläkare Björn Klinge på Malmö universitet konstateras det att patienter med tandlossning löper högre risk att drabbas av hjärt-kärlsjukdom. Även då man kontrollerar för bakomliggande riskfaktorer visar studien att patienter med tandlossning löper cirka 30 procent högre risk att drabbas av hjärt-kärlsjukdom. Detta tyder på att obehandlade tandproblem kan leda till följsjukdomar och på så vis till ökade kostnader för hälso- och sjukvården.

Vi måste se problemen och ta ansvar för sambanden mellan att människor inte har råd att gå till tandläkaren och en ökad risk för stigande ohälsa med konsekvenser som försämrad förmåga att leva ett fullvärdigt aktivt liv utifrån jämlika villkor. Det ska inte vara en klassfråga att vara frisk.

Den socialdemokratiska regeringen gjorde flera satsningar på tandvården under den förra mandatperioden. Det allmänna tandvårdsbidraget har fördubblats för alla och fyrdubblats för äldre 65–74 år. Åldersgränsen för den kostnadsfria tandvården höjdes. Sedan år 2019 kan alla upp till 23 år besöka tandläkaren gratis. Den socialdemokratiska

regeringen såg också att trots alla dessa satsningar så behöver man göra mer och i mars 2021 lämnade ”Utredningen om jämlik tandhälsa” (S 2018:02) sitt slutbetänkande med förslag på hur tandvårdssystemet kan bli mer resurseffektivt och jämlikt. Utredningen innehåller en hel del förslag och åtgärder, såsom att de med störst risk för tand-sjukdomar ska få mest stöd.

Det är också oerhört viktigt att inte grupp ställs mot grupp, att fler äldre bereds plats i tandvården på de yngres bekostnad – den förebyggande tandvården är lika viktig som större ingrepp i högre ålder. I juni 2024 föreslog regeringen att åldersgränsen för avgiftsfri barn- och ungdomstandvård ska sänkas från 23 års ålder till 19 år. Det medför stor risk för ökade klasskillnader i munhälsa och stora kostnader på sikt för såväl individ som samhälle.

Vi måste fortsätta arbetet för att skapa en jämlik tandvård där tandhälsa inte är en klassfråga. De ekonomiska trösklarna till tandvården ska sänkas. På sikt bör tandvården omfattas av ett högkostnadsskydd liknande hälso- och sjukvårdens. Tandvårdens resurser måste gå till det de är avsedda för.

Hanna Westerén (S)

Åsa Karlsson (S)